

cejfe

Àmbit d'Execució Penal

Regles Penitenciàries Europees

ACTUALITZACIÓ 2020

Autor

Consell d'Europa

Any

2020

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

CONSELL d'EUROPA

Regles Penitenciàries Europees

ACTUALITZACIÓ 2020

Traducció realitzada pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del
Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

CONSELL D'EUROPA

COMITÈ DE MINISTRES

Recomanació Rec(2006)2-rev del Comitè de Ministres als Estats membres sobre les Regles penitenciàries europees¹

(adoptada pel Comitè de Ministres l'11 de gener de 2006, arran de la 952a reunió de delegats de ministres i revisada i modificada pel Comitè de Ministres l'1 de juliol de 2020, arran de la 1380a reunió de delegats de ministres)

El Comitè de Ministres, en virtut de l'article 15.b de l'Estatut del Consell d'Europa,

Tenint en compte la Convenció per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals (STE núm. 5), com també la jurisprudència del Tribunal europeu dels drets humans;

Tenint en compte també la feina duta a terme pel Comitè europeu per a la prevenció de la tortura i de les penes o els tractaments inhumans o degradants i més en concret les normes que ha desenvolupat en els seus informes generals;

¹ Des de l'adopció d'aquesta recomanació el 2006, i en aplicació de l'article 10.2.c del Reglament interior de reunions de delegats de ministres, el delegat de Dinamarca ha reservat el dret del seu govern de conformar-se o no a l'article 43, paràgraf 2, de l'annex a la recomanació, perquè és de l'opinió que l'exigència segons la qual els interns situats en cel·les d'aïllament siguin visitats pel personal mèdic diàriament provoca serioses preocupacions ètiques pel que fa al paper a què aquest personal podria ser cridat a tenir per decidir si aquests interns han de seguir sent aïllats. Arran de l'adopció d'aquesta recomanació revisada el 2020, i en aplicació de l'article 10.2.c de Reglament interior de reunions de delegats de ministres, el delegat de Dinamarca ha renovat aquesta reserva i hi ha afegit les noves reserves següents.

Articles 53A:

El Govern de Dinamarca es reserva el dret de conformar-se o no a l'article 53A, perquè és de l'opinió que el respecte efectiu d'aquest article provoca greus preocupacions pel que fa a la seguretat i el benestar del personal penitenciari i que caldrien uns recursos considerables, sobretot recursos humans, dels quals el Servei danès de presons i de la llibertat condicional no disposa avui dia.

Articles 60.6.a, 60.6.d i 60.6.e:

El Govern de Dinamarca es reserva el dret de conformar-se o no als articles 60.6.a, 60.6.d i 60.6.e. Pel que fa a l'article 60.6.a, la llei danesa no prohibeix imposar l'aïllament penitenciari a determinades categories d'interns. Respecte als articles 60.6.d i 60.6.e, la llei danesa no prescriu una durada màxima durant la qual es pot imposar l'aïllament i tampoc preveu un període de recuperació després d'un període d'aïllament. S'està duent a terme actualment un procés de reflexió sobre possibles modificacions de les regles disciplinàries, incloent-hi l'aïllament penitenciari.

Reafirmant-se en què ningú pot ser privat de la seva llibertat, llevat que aquesta privació de llibertat constitueixi una mesura d'últim recurs i que estigui d'acord amb els procediments definits per la llei;

Subratllant que l'execució de les penes privatives de llibertat i el fet de fer-se càrrec dels interns requereixen tenir en compte uns imperatius de seguretat, de protecció i de disciplina, i, alhora, han de garantir unes condicions de detenció que no atemptin contra la dignitat humana i que ofereixin ocupacions constructives i una formació que permetin preparar-lo per a la seva reinserció en la societat;

Considerant que és important que els Estats membres del Consell d'Europa continuïn actualitzant i respectant uns principis comuns respecte a la seva política penitenciària;

Considerant, a més, que el respecte envers aquests principis comuns reforçarà la cooperació internacional en aquest àmbit;

Havent observat els canvis socials tan importants que han produït uns avenços significatius en l'àmbit penal a Europa durant les últimes dues dècades;

Confirmant les regles contingudes en les recomanacions del Comitè de Ministres del Consell d'Europa que tracten sobre aspectes específics de la política i la pràctica penitenciàries i, més específicament, les recomanacions Rec(89)12 sobre l'educació a la presó; la Rec(93)6 relativa als aspectes penitenciaris i criminològics del control de les malalties transmissibles, i especialment de la sida, i els corresponents problemes de salut a la presó; la Rec(97)12 sobre el personal encarregat de l'aplicació de sancions i mesures; la Rec(98)7 relativa als aspectes ètics i organitzatius de la cura de la salut en el medi penitenciar; la Rec(99)22 relativa a la superpoblació penitenciària i l'augment de la població reclusa; la Rec(2003)22 relativa a la llibertat condicional, i la Rec(2003)23 referent a la gestió de les administracions penitenciàries de condemnats a perpetuïtat i altres interns de llarga durada;

Aprovant, a més, les Recomanacions del Comitè de Ministres dels Estats membres Rec(2006)13 relatives a la utilització de la presó preventiva, les condicions en què s'executa i l'establiment de garanties contra els abusos, CM/Rec(2008)11 sobre les Regles europees per als menors infractors sotmesos a sancions o mesures, CM/Rec(2010)1 sobre les regles del Consell d'Europa relatives a la llibertat provisional, CM/Rec(2012)5 sobre el Codi deontològic europeu per al personal penitenciar, CM/Rec(2012)12 relativa als interns estrangers, CM/Rec(2014)3 referent als delinqüents perillosos, CM/Rec(2014)4 relativa a la vigilància electrònica, CM/Rec(2017)3 relativa a les Regles europees sobre les sancions i mesures aplicades a la comunitat i CM/Rec(2018)5 relativa als nens amb progenitors a la presó, com també les Directrius sobre els serveis penitenciaris i de llibertat provisional respecte a la radicalització i l'extremisme violent (adoptades pel Comitè

de Ministres el 2016);

D'acord amb l'esperit del conjunt de Regles Mímines de les Nacions Unides per al tractament dels interns, modificades el 2015, (Regles Nelson Mandela) i les Regles de les Nacions Unides per al tractament de les recluses i mesures no privatives de llibertat per a les dones delinqüents (Regles de Bangkok),

Recomana als governs dels Estats membres:

- que segueixin en l'elaboració de la seva legislació i les seves polítiques i pràctiques les regles contingudes a l'annex d'aquesta recomanació, que substitueix la Recomanació Rec(87)3 del Comitè de Ministres sobre les Regles penitenciàries europees;
- que s'assegurin que la present recomanació i el seu comentari es tradueixin i difonguin de la manera més àmplia possible i més específicament entre les autoritats judicials, el personal penitenciari i els mateixos interns.

Annex a la Recomanació Rec(2006)2-rev

Part I

Principis fonamentals

1. Totes les persones privades de llibertat han de ser tractades respectant els drets humans.
2. Les persones privades de llibertat conserven tots els drets que els han estat retirats segons la llei per la decisió que els condemna a una pena de presó o a una detenció preventiva.
3. Les restriccions imposades a les persones privades de llibertat han de quedar reduïdes a l'estrictament necessari i han de ser proporcionals als objectius legítims per als quals han estat imposades.
4. La manca de recursos no pot justificar unes condicions de detenció que violin els drets humans.
5. La vida a la presó s'ha d'ajustar tant com sigui possible als aspectes positius de la vida fora de la presó.
6. Tota detenció s'ha de dur a terme de manera que faciliti la reinserció a la societat lliure de les persones privades de llibertat.

7. Cal fomentar la cooperació amb els serveis socials externs i, en la mesura que es pugui, la participació de la societat civil en la vida a la presó.

8. El personal penitenciari exerceix una important missió de servei públic i la seva contractació, la seva formació i les seves condicions de treball han de permetre mantenir un alt nivell de qualitat en el seu tracte amb els interns.

9. Totes les presons estan subjectes a inspeccions governamentals regulars i al control per part d'una autoritat independent.

Àmbit d'aplicació

10.1 Les Regles penitenciàries europees s'apliquen a les persones detingudes provisionalment per una autoritat judicial o privades de llibertat arran d'una condemna.

10.2 En principi, tota persona detinguda provisionalment per ordre judicial o privada de llibertat després d'haver estat condemnada només pot estar detinguda en presons, és a dir, en establiments reservats als interns d'aquestes dues categories.

10.3 Les regles també s'apliquen a les persones:

- a. detingudes per un altre motiu a la presó; o
- b. detingudes provisionalment per una autoritat judicial o privades de llibertat arran d'una condemna, però que, per alguna raó, estiguin detingudes en altres llocs.

10.4 Tota persona detinguda en una presó o detinguda en els termes esmentats en el punt 10.3.b. es considera com a detinguda a efectes de les presents regles.

11.1 Els menors de 18 anys no poden romandre detinguts en presons per a adults, sinó en establiments especialment concebuts a aquest efecte.

11.2 No obstant això, si excepcionalment hi hagués menors detinguts en aquestes presons, la seva situació i les seves necessitats es regeixen per normes especials.

12.1 Les persones que pateixin malalties mentals o que tinguin un estat de salut mental que sigui incompatible amb la detenció a la presó romanen detingudes en un establiment concebut amb aquesta finalitat.

12.2 De tota manera, si aquestes persones estan detingudes excepcionalment en una presó, es regeixen per regles especials que en tinguin en compte la situació i les necessitats.

13. Aquestes regles s'han d'aplicar amb imparcialitat, sense cap discriminació per raó de sexe, raça, color, llengua, religió, ideologia política o d'altra mena, origen nacional o social, pertinença a una minoria nacional, fortuna, naixement o qualsevol altra situació.

Part II

Condicions de detenció

Ingrés i manteniment dels registres

14. Ningú ingressa a la presó o s'hi està en qualitat de pres sense una ordre vàlida d'empresonament, que compleixi les disposicions legals del país.

15.1 En el moment de l'admissió, es registren immediatament les informacions següents de cada pres:

- a. informacions respecte a la identitat;
- b. motiu de la detenció i nom de l'autoritat competent que l'ha decidit;
- c. data i hora de l'ingrés;
- d. llista dels efectes personals, que s'han de desar en lloc segur, d'acord amb la regla 31;
- e. qualsevol ferida visible i qualsevol queixa de maltractaments anteriors;
- f. sota reserva de les obligacions referents al secret mèdic, qualsevol informació de l'estat de salut significativa per al benestar físic i mental d'aquest intern o dels altres;
- g. el nom i les dades de qualsevol persona designada per l'intern com a persona de contacte en cas de defunció, ferides greus o malaltia, i
- h. el nombre de fills, la seva edat, com també la persona que se n'encarrega.

15.2 En el moment de l'ingrés, cada intern ha de rebre les informacions que preveu la regla 30.

15.3 Immediatament després de l'ingrés, d'acord amb la regla 24.9., cal fer una notificació de la detenció del pres.

16. Així que sigui possible després de l'ingrés:

- a. les informacions relatives a l'estat de salut de l'intern en el moment de

l'admissió han de ser completades a través d'un examen mèdic, d'acord amb la regla 42;

b. cal determinar el nivell de seguretat aplicable a l'interessat, d'acord amb la regla 51;

c. s'ha de determinar el risc que comporta l'interessat, d'acord amb la regla 52;

d. les informacions recollides segons les regles 15.1.g i 15.1.h, com també qualsevol altra informació que hi hagi sobre la situació social del pres, s'han d'avaluar de manera que se'n puguin tractar les necessitats personals i socials immediates, i

e. pel que fa als interns condemnats, cal aplicar les mesures requerides a fi d'establir els programes previstos a la part VIII d'aquestes regles.

16A1. S'han d'anar actualitzant i completant, si calgués, les informacions facilitades a l'ingrés i així que sigui possible després de l'admissió.

16A2. Cal facilitar la informació sobre cada intern pel que fa, en concret:

a. el procediment judicial;

b. els projectes individuals d'execució de la pena, l'estratègia de preparació per a la posada en llibertat i la data de la posada en llibertat;

c. el comportament i la conducta, incloent-hi el risc per a ell mateix o per als altres;

d. les peticions i les queixes, llevat que siguin de caire confidencial;

e. la imposició i la durada de la separació i de les sancions disciplinàries, incloent-hi l'ús de l'aïllament a la cel·la;

f. l'ús de mitjans de coacció, incloent-hi la natura i la durada;

g. els escorcolls personals, en especial els escorcolls corporals interns i els escorcolls de les cel·les;

h. qualsevol trasllat, i

i. els efectes personals.

16A.3 Qualsevol informació que es reculli durant l'admissió i més endavant s'ha de mantenir com a confidencial i només han de tenir-hi accés els qui la necessitin per motius professionals.

16A.4 Els interns han de tenir accés als seus informes mèdics i d'altres, llevat d'aquells que tenen accés restringit en virtut de dret intern per raons de seguretat, i han de poder rebre'n una còpia si la demanen.

16A.5 El dret intern ha de concretar quines informacions s'han de recollir i tractar i ha de contenir disposicions detallades respecte a aquestes informacions per vetllar pel respecte envers les normes relatives a la protecció de dades.

Assignació i espais de detenció

17.1 Sempre que sigui possible els interns han de ser assignats a presons que estiguin situades prop de casa seva o del seu centre de reinserció social.

17.2 L'assignació també ha de tenir en compte les exigències referents a les diligències i a les investigacions penals, a la seguretat, i també a la necessitat d'oferir un règim adient a tots els interns.

17.3 En la mesura que es pugui, els interns han de ser consultats respecte a la seva assignació inicial i cada trasllat posterior d'una presó a una altra.

18.1 Els espais per als interns, en especial els que estan destinats a l'allotjament dels interns durant la nit, han de satisfer les exigències de respecte de la dignitat humana i, si és possible, de la vida privada, i han de respondre a les condicions mínimes requerides en matèria de salut i d'higiene, tenint en compte les condicions climàtiques, sobretot pel que fa a la superfície de terra, el volum d'aire, la il·luminació, la calefacció i la ventilació.

18.2 En tots els edificis on els interns han de viure, treballar o reunir-se:

a. les finestres han de ser prou grans perquè els interns puguin llegir i treballar amb llum natural en condicions normals, i per permetre-hi l'entrada d'aire fresc, llevat que hi hagi un sistema de climatització adequat;

b. la llum artificial s'ha d'adequar a les normes tècniques reconegudes en la matèria, i

c. un sistema d'alarma ha de permetre que els interns puguin contactar amb el personal de manera immediata.

18.3 El dret intern ha de definir les condicions mínimes requerides respecte als punts que es descriuen als paràgrafs 1 i 2.

18.4 El dret intern ha de preveure mecanismes que garanteixin que la superpoblació a la presó no atempti contra el respecte d'aquestes condicions mínimes.

18.5 En principi, els interns han de ser allotjats durant la nit en una cel·la individual, llevat quan sigui preferible que convisquin amb altres interns.

18.6 Una cel·la ha de ser compartida només si està adaptada per a un ús col·lectiu i ha de ser ocupada per interns que es reconeixin aptes per conviure.

18.7 En la mesura que es pugui, els interns han de poder triar abans de ser obligats a compartir una cel·la durant la nit.

18.8 La decisió d'allotjar un intern en una presó o en una part concreta de la presó ha de tenir en compte la necessitat de separar:

- a. els preventius dels interns condemnats;
- b. els interns de sexe masculí de les internes de sexe femení, i
- c. els interns adults joves dels interns més grans.

18.9 Es poden derogar les disposicions del paràgraf 18.8 en matèria de separació dels interns a fi de permetre'ls participar junts en activitats organitzades. De tota manera, els grups previstos sempre han de quedar separats a la nit, llevat que els interessats consentin a compartir cel·la i les autoritats penitenciàries estimin que aquesta mesura s'inscriu en l'interès de tots els interns afectats.

18.10 Les condicions d'allotjament dels interns han de satisfer les mesures de seguretat menys restrictives possibles i compatibles amb el risc que els interessats fugin, es fereixin o fereixin altres persones.

Higiene

19.1 Tots els espais d'una presó han d'estar mantinguts en bon estat i nets en tot moment.

19.2 Les cel·les o els altres espais on s'allotgi un intern en el moment de la seva admissió han d'estar nets.

19.3 Els interns han de poder accedir fàcilment a les instal·lacions sanitàries higièniques, que han de protegir la seva intimitat.

19.4 Les instal·lacions de bany i de dutxa han de ser suficients perquè cada intern les pugui utilitzar, a una temperatura adaptada al clima, preferentment de manera diària, però, com a mínim, dues vegades a la setmana (o més sovint si cal), d'acord amb els preceptes generals d'higiene.

19.5 Els interns han de vetllar per la neteja i el manteniment de la seva persona,

de la seva roba i del seu allotjament.

19.6 Les autoritats penitenciàries els han de facilitar els mitjans per fer-ho, sobretot articles de neteja personal, estris i productes de manteniment.

19.7 Cal prendre mesures especials per respondre a les necessitats higièniques de les dones.

Roba personal i de llit

20.1 Tot intern que no tingui roba personal adequada ha de rebre roba adaptada a les condicions climàtiques.

20.2 Aquesta roba no ha de ser ni degradant ni humiliant.

20.3 Aquesta roba ha de ser mantinguda en bon estat i canviada si cal.

20.4 Quan un intern surti de la presó amb un permís, no ha de ser obligat a dur roba que l'identifiqui com a pres.

21. Cada intern ha de disposar d'un llit separat i de roba de llit individual i adequada, que s'ha de mantenir correctament i s'ha de canviar amb la freqüència suficient per assegurar-ne la neteja.

Règim alimentari

22.1 Els interns s'han de poder beneficiar d'un règim alimentari que en tingui en compte l'edat, l'estat de salut, l'estat físic, la religió, la cultura i la natura del seu treball.

22.2 La legislació nacional ha de determinar els criteris de qualitat del règim alimentari, que han de precisar sobretot el contingut energètic i proteic mínim.

22.3 El menjar ha d'estar preparat i servit en condicions higièniques.

22.4 S'han de servir tres àpats al dia a intervals raonables.

22.5 Els interns han de poder tenir accés en tot moment a aigua potable.

22.6 El/la metge o un/a infermer/a qualificat/da ha de prescriure la modificació del règim alimentari d'un intern si aquesta mesura sembla necessària per motius mèdics.

Assessorament jurídic

23.1 Tot intern té dret a sol·licitar assessorament jurídic, i les autoritats penitenciàries l'han de poder ajudar de manera raonable a tenir accés a aquest assessorament.

23.2 Tot intern té dret de consultar pel seu compte l'advocat que triï sobre qualsevol aspecte legal.

23.3 Quan la legislació prevegi un sistema d'ajut jurídic gratuït, cal que les autoritats penitenciàries donin a conèixer aquesta possibilitat a tots els interns.

23.4 Les consultes i altres comunicacions —incloent-hi la correspondència— sobre aspectes legals entre un intern i el seu advocat han de ser confidencials.

23.5 En circumstàncies excepcionals, una autoritat judicial pot autoritzar exempcions a aquest principi de confidencialitat a fi d'evitar la comissió d'un delictes greu o un atemptat a la seguretat de la presó.

23.6 Els interns han de poder accedir als documents relatius als procediments judicials que els afecten o bé ser autoritzats a tenir-los en el seu poder.

Contactes amb el món exterior

24.1 Cal permetre als interns comunicar-se tan sovint com sigui possible —per carta, per telèfon o per altres mitjans de comunicació— amb la seva família, amb terceres persones i amb representants d'organismes exteriors, i també han de poder rebre visites d'aquestes persones.

24.2 Qualsevol restricció o control de les comunicacions i de les visites que siguin necessàries per a les diligències i les investigacions penals, per al manteniment de l'ordre i la seguretat, i també per a la prevenció de delictes penals i la protecció de les víctimes —també arran d'una ordre específica manifestada per una autoritat judicial— ha de permetre, de tota manera, un nivell mínimament acceptable de contacte.

24.3 El dret intern ha de precisar els organismes nacionals i internacionals, com també els funcionaris amb els quals els interns es poden comunicar sense restriccions.

24.4 Les modalitats de les visites han de permetre que els interns mantinguin i desenvolupin unes relacions familiars de la manera més normal possible.

24.5 Les autoritats penitenciàries han d'ajudar els interns a mantenir un contacte adequat amb el món exterior i oferir-los l'assistència social adient per fer-ho.

24.6 Així que se sàpiga, qualsevol informació rebuda sobre la defunció o la malaltia greu d'un parent pròxim ha de ser comunicada al pres.

24.7 Quan les circumstàncies ho permetin, l'intern ha de poder sortir de la presó —amb escorta o de manera lliure— per visitar un parent malalt, assistir a un funeral o per a altres raons humanitàries.

24.8 Qualsevol intern ha de tenir el dret d'informar immediatament la seva família de la seva detenció o del seu trasllat a un altre establiment, com també de qualsevol malaltia o ferida greu que pateixi.

24.9 En el cas que un intern entri a la presó, mori, tingui una malaltia greu, una ferida seriosa o hagi de ser traslladat a un hospital, les autoritats —llevat que l'intern demani el contrari— n'han d'informar de seguida el seu cònjuge o la seva parella o bé, si l'interessat és solter, el parent més pròxim o qualsevol altra persona prèviament designada pel pres.

24.10 Els interns han de poder estar regularment informats dels assumptes públics; poden llegir diaris i revistes i altres publicacions i subscriure-s'hi, i seguir emissions de ràdio o de televisió, llevat que una autoritat judicial no hagi pronunciat una prohibició en un cas individual i per a una durada especificada.

24.11 Les autoritats penitenciàries han de vetllar perquè els interns puguin participar en les eleccions, en els referèndums i en tots els altres aspectes de la vida pública, llevat que l'exercici d'aquest dret per part de l'interessat estigui limitat en virtut del dret intern.

24.12 Els interns han d'estar autoritzats a comunicar-se amb els mitjans de comunicació, llevat que hi hagi raons imperatives que s'hi oposin en nom de la seguretat, l'interès públic o la protecció de les víctimes, els altres interns i el personal.

Règim penitenciari

25.1 El règim previst per a tots els interns ha d'oferir un programa d'activitats equilibrat.

25.2 Aquest règim ha de permetre que tots els interns passin tanta estona cada dia fora de les seves cel·les com sigui necessari per assegurar un nivell suficient de contacte humà i social.

25.3 Aquest règim també ha de satisfer les necessitats socials dels interns.

25.4 Cal parar una atenció especial a les necessitats dels interns que han patit violència física, mental o sexual.

Treball

26.1 El treball penitenciari s'ha de considerar com un element positiu del règim penitenciari i en cap cas s'ha d'imposar com a càstig.

26.2 Les autoritats penitenciàries han d'esforçar-se per proporcionar un treball suficient i útil.

26.3 Aquest treball ha de permetre, en la mesura que es pugui, mantenir o augmentar la capacitat de l' intern per guanyar-se la vida després de sortir de la presó.

26.4 D'acord amb la regla 13, no s'ha de discriminar per raó de sexe en l'atribució d'un tipus de treball.

26.5 El treball que impliqui formació professional s'ha d'oferir als interns en condicions de beneficiar-se'n, i més concretament als joves.

26.6 En la mesura que es pugui, els interns han de poder triar el tipus de treball que vulguin fer, subjecte a les limitacions inherents a la selecció professional adequada i als requisits per mantenir un bon ordre i disciplina.

26.7 L'organització i els mètodes de treball a les presons han de ser el més semblants possibles als que regeixen treballs similars fora de la presó, per tal de preparar els interns per a les condicions de la vida laboral normal.

26.8 Tot i que el fet d'obtenir un benefici econòmic derivat del treball penitenciari pot tenir com a efecte augmentar el nivell i millorar la qualitat i la importància de la formació, els interessos dels interns, però, no s'han de subordinar a aquestes finalitats.

26.9 Les autoritats penitenciàries han de facilitar el treball penitenciari, amb la col·laboració d'empresaris privats o sense, tant dins com fora de la presó.

26.10 En tot cas, el treball dels interns ha de ser remunerat de manera equitativa.

26.11 Els interns han de poder dedicar almenys una part de la seva retribució a la compra d'articles autoritzats per al seu ús personal i enviar una altra part a les seves famílies.

26.12 Es pot animar els interns a estalviar part de les seves retribucions, que poden recuperar en sortir de la presó o utilitzar-la per a altres usos autoritzats.

26.13 Les mesures de seguretat i salut aplicades han de garantir una protecció efectiva dels interns i no poden ser menys estrictes que les que gaudeixen els

treballadors fora de la presó.

26.14 Cal adoptar unes disposicions per indemnitzar els interns víctimes d'accidents laborals i de malaltia professional en condicions tan favorables com les previstes pel dret intern per als treballadors fora de la presó.

26.15 La jornada màxima diària i setmanal dels interns es determina d'acord amb les regulacions o costums locals sobre l'ocupació de treballadors en llibertat.

26.16 Els interns s'han de beneficiar d'almenys un dia de descans a la setmana i temps suficient per a l'educació i altres activitats.

26.17 Els interns que facin una feina han d'estar afiliats, en la mesura que es pugui, al règim nacional de seguretat social.

Exercici físic i activitats recreatives

27.1 A tots els interns se'ls ha de donar l'oportunitat, si el temps ho permet, de realitzar almenys una hora al dia d'exercici a l'aire lliure.

27.2 En cas de mal temps, s'han d'oferir alternatives als interns que vulguin fer exercici.

27.3 Han de formar part integral dels règims penitenciaris les activitats organitzades adequadament, pensades per mantenir els interns en bona forma física, així com per permetre'ls fer exercici i divertir-se.

27.4 Les autoritats penitenciàries han de facilitar aquest tipus d'activitats i proporcionar les instal·lacions i els equipaments adequats.

27.5 Les autoritats penitenciàries han d'adoptar disposicions especials per organitzar activitats concretes per als interns que ho necessitin.

27.6 Han d'oferir-se als interns activitats lúdiques (incloent-hi esports, jocs, activitats culturals, passatemps i altres activitats de lleure actives). Si pot ser, han d'estar autoritzats per organitzar-les ells mateixos.

27.7 Els interns han de ser autoritzats a reunir-se per fer sessions d'exercici físic i participar en activitats recreatives.

Educació

28.1 Tota presó ha d'esforçar-se per proporcionar a tots els interns accés a programes educatius el més exhaustius possibles i que en satisfacin les necessitats

individuals, tenint en compte les seves aspiracions.

28.2 Cal donar prioritat als interns que no saben llegir o comptar i aquells que no tinguin estudis elementals ni formació professional.

28.3 Cal parar una atenció especial a l'educació de joves interns i persones amb necessitats especials.

28.4 En els règims penitenciaris, la formació ha de tenir la mateixa consideració que el treball i els interns no han de ser penalitzats, ni econòmicament ni de cap altra manera, per la seva participació en activitats educatives.

28.5 Cada establiment ha de disposar d'una biblioteca per a tots els interns amb un fons que proporcioni recursos variats, tant recreatius com educatius, de llibres i altres materials.

28.6 Si pot ser, la biblioteca de la presó s'ha d'organitzar amb l'ajut de les biblioteques públiques.

28.7 En la mesura que es pugui, la formació dels interns:

a. s'ha d'integrar en el sistema públic d'educació i formació professional perquè els interessats puguin continuar fàcilment la seva educació i formació professional després de la sortida de la presó, i

b. ha de ser impartida amb la col·laboració de les institucions educatives externes.

Llibertat de pensament, de consciència i de religió

29.1 Cal respectar el dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió dels interns.

29.2 El règim penitenciar s'ha d'organitzar, en la mesura que es pugui, de manera que permeti als interns exercir la seva religió i seguir la seva filosofia, participar en serveis o reunions dirigides per representants d'aquestes religions o filosofies, rebre en privat visites d'aquests representants de la seva religió o filosofia i disposar de llibres o publicacions de caire religions o espiritual.

29.3 Els interns no poden ser obligats a practicar una religió o a seguir una filosofia, a participar en serveis o reunions de caire religions, a participar en pràctiques religioses o a acceptar la visita d'un representant d'una religió o alguna filosofia.

Informació

30.1 En el moment de l'ingrés i després amb la freqüència que sigui necessària, cada intern ha de ser informat per escrit i oralment, en un idioma que entengui, de la normativa relativa a la disciplina, així com dels seus drets i obligacions a la presó.

30.2 Tots els interns han d'estar autoritzats a conservar la versió per escrit de la informació que se'ls hagi donat.

30.3 Tots els interns han de ser informats del procediment judicial en què estan implicats i, en cas de condemna, de la durada de la seva pena i de les seves possibilitats de posada en llibertat anticipada.

Objectes pertanyents als interns

31.1 Els objectes que no puguin estar en possessió d'un pres, segons la normativa interna, han de ser dipositats en un lloc segur a l'ingrés a la presó.

31.2 Tot intern amb els objectes dipositats en lloc segur ha de signar un inventari fet amb aquest efecte.

31.3 Cal prendre les mesures adients per conservar aquests objectes en bon estat.

31.4 Si cal destruir un objecte, aquest fet s'ha de consignar i l'intern n'ha de ser informat.

31.5 Els interns tenen el dret, sota reserva de les restriccions i normes relacionades amb la higiene, el bon ordre i la seguretat, a comprar o obtenir productes, inclosos aliments i begudes, per al seu ús personal, a preus que no siguin anormalment superiors als cobrats fora.

31.6 Si un intern es troba en possessió de medicaments en el moment de l'ingrés, el metge ha de decidir-ne l'ús.

31.7 Si es permet als interns conservar alguns articles, les autoritats penitenciàries han de prendre mesures per mantenir aquests articles amb seguretat.

Trasllat dels interns

32.1 Durant el seu trasllat a una presó o a altres llocs com un jutjat o hospital, els interns han de ser exposats el menys possible a la vista pública i les autoritats han de prendre mesures per protegir-ne l'anonimat.

32.2 S'ha de prohibir el transport dels interns en vehicles mal ventilats o mal il·luminats, o en condicions que suposin patiment físic o vexacions evitables.

32.3 El transport dels interns s'ha de fer a càrrec de les autoritats públiques i es realitza sota la seva direcció.

Posada en llibertat dels interns

33.1 Tots els interns han de ser posats en llibertat sense demora després de l'expiració de l'ordre que en prevegi l'empresonament o tan aviat com ho decideixi un tribunal o una altra autoritat.

33.2 S'han de consignar la data i l'hora de la posada en llibertat.

33.3 Tots els interns s'han de beneficiar de disposicions destinades a facilitar el seu retorn a la societat després de la seva posada en llibertat.

33.4 En el moment de la posada en llibertat, tots els interns han de recuperar els diners i objectes dels quals han estat desposseïts i que han estat dipositats en un lloc segur, a excepció de les sumes que hagin retirat regularment, així com objectes que se'ls va permetre enviar fora o que van haver de ser destruïts per raons higièniques.

33.5 L'intern ha de signar una llista dels bens retornats.

33.6 Quan es prevegi la posada en llibertat anticipada, cal oferir a l'intern una exploració mèdica d'acord amb la regla 42, el més propera possible al moment de sortir en llibertat.

33.7 S'han de prendre disposicions per garantir que cada intern en llibertat tingui els documents i la identificació necessaris i que rebí ajuda per trobar un allotjament i un lloc de treball adequats.

33.8 L'intern en llibertat també ha de disposar dels mitjans immediatament necessaris per a la seva subsistència, se l'ha de dotar de roba adequada al clima i a la temporada i de mitjans suficients per arribar a la seva destinació.

Dones

34.1 Cal aplicar polítiques específiques que integrin el concepte de gènere i mesures positives per satisfer les necessitats particulars de les dones preses a l'hora d'aplicar aquestes normes.

34.2 A més de les disposicions d'aquestes normes adreçades específicament a les dones preses, les autoritats també han de respectar les necessitats i demandes de les dones, entre altres a nivell físic, professional, social i psicològic, així com les seves responsabilitats en l'atenció dels seus familiars, en el moment de prendre decisions sobre qualsevol aspecte de la seva detenció.

34.3 S'han de fer esforços especials per protegir les dones preses de qualsevol violència física, mental o sexual i per permetre l'accés a serveis especialitzats per a les que ho necessitin, tal com s'esmenta a la regla 25.4, inclosa la informació sobre el seu dret a apel·lar a les autoritats judicials, del seu dret a l'assistència legal, suport psicològic o assessorament i opinions mèdiques adequades.

34.4 Sempre s'han de preveure dispositius perquè les preses puguin parir fora de la presó. Si, malgrat tot, un nen neix al centre, les autoritats han de proporcionar l'assistència i la infraestructura necessàries, en particular un allotjament específic.

Menors detinguts

35.1 Quan els menors de 18 anys estiguin detinguts excepcionalment a la presó per a adults, les autoritats han de garantir que puguin accedir no només als serveis oferts a tots els interns, sinó també a serveis socials, psicològics i educatius, programes religiosos i lúdics o activitats similars, com els que estan a l'abast dels menors que viuen en un entorn lliure.

35.2 Tots els menors detinguts en edat d'escolarització obligatòria han de tenir accés a aquesta formació.

35.3 S'ha de concedir assistència addicional als menors alliberats de la presó.

35.4 Els menors que estiguin detinguts a la presó han de residir en una part separada dels adults, tret que això sigui contrari als interessos de l'infant.

Nens petits

36.1 Els nens petits poden romandre a la presó amb un progenitor encarcerat, només si és en benefici del fill en qüestió. No han de ser considerats interns.

36.2 Quan es permet als nens petits quedar-se a la presó amb un progenitor, cal prendre mesures especials perquè tinguin una escola bressol amb personal qualificat, on els nens es deixin quan el progenitor treballa en una activitat a la qual no puguin assistir els nens petits.

36.3 Cal reservar una infraestructura especial per vetllar pel benestar d'aquests nens petits.

Interns estrangers

37.1 Cal adoptar mesures positives per satisfer les necessitats específiques dels interns que són estrangers.

37.2 S'ha de parar una atenció especial al manteniment i al desenvolupament de les relacions dels interns estrangers amb el món exterior, sobretot el contacte regular amb familiars i amics, organismes de llibertat condicional, organismes comunitaris i voluntaris i, sempre que se'n tingui el consentiment, amb representants diplomàtics o consulars.

37.3 Els interns procedents d'un país estranger han de ser informats, sense demora i en un idioma que entenguin, del seu dret a contactar amb els seus representants diplomàtics o consulars i a disposar de mitjans raonables per establir aquesta comunicació.

37.4 Els interns procedents d'estats que no tinguin representants diplomàtics o consulars al país, així com refugiats i apàtrides, han de beneficiar-se de les mateixes facilitats i han d'estar autoritzats a contactar amb el representant diplomàtic de l'Estat responsable dels seus interessos o qualsevol altra autoritat nacional o internacional la missió de la qual sigui la de protegir aquests interessos.

37.5 Les autoritats penitenciàries han de cooperar estretament amb representants diplomàtics o consulars en benefici d'estrangers empresonats que puguin tenir necessitats especials.

37.6 S'ha de proporcionar als interns estrangers la informació relacionada específicament amb l'assistència legal en un idioma que entenguin.

37.7 Els interns estrangers han d'estar informats en un idioma que entenguin de la possibilitat de sol·licitar el trasllat a un altre país per a l'execució de la seva condemna.

37.8 La possibilitat de la posada en llibertat anticipada dels interns estrangers s'ha de considerar plenament tan aviat com hi tinguin dret, com és el cas de la resta d'interns.

Minories ètniques o lingüístiques

38.1 S'han de prendre mesures especials per a les necessitats dels interns pertanyents a una minoria ètnica o lingüística.

38.2 En la mesura que es pugui, les pràctiques culturals dels diferents grups han

de seguir observant-se a la presó.

38.3 Les necessitats lingüístiques s'han de cobrir mitjançant l'ús d'intèrprets competents i proporcionant fulletons d'informació en els diferents idiomes que es parlen en cada presó.

Part III

Salut

Cures de la salut

39. Les autoritats penitenciàries han de protegir la salut de tots els interns dels quals tenen la custòdia.

Organització de les cures de la salut a la presó

40.1 Els serveis mèdics a la presó han d'estar organitzats en estreta relació amb l'administració general dels serveis sanitaris de l'autoritat local o de l'Estat.

40.2 La política sanitària a les presons ha d'estar integrada i ser compatible amb la política nacional de salut pública.

40.3 Els interns han de tenir accés als serveis de salut del país sense cap mena de restricció basada en la seva situació jurídica.

40.4 Els serveis mèdics de la presó han de fer tots els esforços per detectar i tractar malalties físiques o mentals, com també les discapacitats que puguin patir els interns.

40.5 Amb aquesta finalitat, a cada intern se li ha de proporcionar l'assistència mèdica, quirúrgica i psiquiàtrica necessària, inclosa la disponible en un entorn lliure.

Personal mèdic i cuidadors

41.1 Cada presó ha de disposar dels serveis de com a mínim un metge de medicina general.

41.2 S'han de prendre les disposicions que calguin per assegurar en tot moment que un metge qualificat intervingui sense demora en cas d'urgència.

41.3 Les presons que no tinguin un metge en pràctica a temps complet han de ser visitades regularment per un metge en pràctica a temps parcial.

41.4 Totes les presons han de disposar de personal que hagi seguit una formació mèdica adequada.

41.5 Tots els interns s'han de poder beneficiar dels serveis de dentistes i d'oftalmòlegs diplomats.

Deures del metge

42.1 El/la metge, o un/a infermer/a qualificat/da que depengui d'aquest/a metge, ha de visitar tots els interns tan bon punt entrin a la presó i els ha d'examinar, llevat si no és manifestament innecessari.

42.2 El/la metge, o un/a infermer/a qualificat/da que depengui d'aquest/a metge, ha d'examinar els interns si li ho demanen abans de la seva posada en llibertat i, a més, ha d'examinar els interns tantes vegades com calgui.

42.3 Quan examina un pres, el/la metge, o un/a infermer/a qualificat/da que depengui d'aquest/a metge, ha de parar atenció especialment:

- a. al respecte de les normes ordinàries del secret mèdic;
- b. al diagnòstic de les malalties físiques o mentals i a les mesures necessàries per al seu tractament i per la necessitat de prosseguir un tractament mèdic existent;
- c. al registre i la informació a les autoritats corresponents de qualsevol signe o indicació que faci pensar que els interns han pogut patir violència;
- d. als símptomes de síndrome d'abstinència després de l'ús d'estupefaents, medicaments o alcohol;
- e. a la identificació de qualsevol pressió psicològica o altra tensió emocional per la privació de llibertat;
- f. a l'aïllament dels interns sospitosos de patir malalties infeccioses o contagioses, durant el període en què són contagiosos, i administrar-los un tractament adequat;
- g. al no-aïllament dels interns per l'única raó que són seropositius;

h. a la identificació de problemes de salut física o mental que puguin dificultar la reintegració de la persona afectada després de la seva posada en llibertat;

i. a la consideració de la capacitat de l'individu per treballar i fer exercici, i

j. a l'assoliment d'acords amb els serveis comunitaris de manera que l'interessat pugui continuar qualsevol tractament psiquiàtric o mèdic essencial després de la seva posada en llibertat, si l'intern dona el seu consentiment a aquest acord.

43.1 El metge és responsable de controlar la salut física i mental dels interns i ha de veure, en les condicions i al ritme previst per les normes hospitalàries, tots els interns malalts, els que es queixen de trobar-se malalts o ferits, així com tots els que se li han derivat.

43.2 El/la metge, o un/a infermer/a qualificat/da que depengui d'aquest/a metge, ha de parar una atenció especial a la salut dels interns en condicions d'aïllament, els ha de visitar cada dia i els ha d'assistir i tractar al més aviat possible quan ho demanin aquests o un membre del personal penitenciari.

43.3 El metge ha de presentar un informe al director cada vegada que cregui que la salut física o mental d'un intern corre riscos greus pel fet de la prolongació de la detenció o per raó de qualsevol condició de detenció, incloent-hi l'aïllament cel·lular.

44. El metge, o una altra autoritat competent, ha de fer unes inspeccions regulars i, si cal, recollir informacions per altres mitjans i assessorar el director respecte de:

a. la quantitat, la qualitat, la preparació i la distribució dels aliments i de l'aigua;

b. la higiene i la neteja de la presó i dels interns;

c. les instal·lacions sanitàries, la calefacció, la il·luminació i la ventilació de la presó, i

d. la qualitat i la neteja de la roba i de la roba de llit dels interns.

45.1 El director ha de tenir en compte els informes i els consells del metge o de l'autoritat competent que s'esmenten a les normes 43 i 44 i, si aprova les recomanacions que s'hi donen, cal que prengui immediatament les mesures per aplicar-les.

45.2 Si les recomanacions fetes pel metge no són de la competència del director o no compten amb el seu acord, el director ha de sotmetre immediatament l'opinió de l'expert i el seu propi informe a les instàncies superiors.

Administració de les cures de salut

46.1 Els interns malalts que necessitin cures mèdiques concretes han de ser traslladats cap a centres especialitzats o cap a hospitals civils, quan aquestes cures no es puguin fer a la presó.

46.2 Quan una presó disposi del seu propi hospital, aquest ha d'estar dotat de personal i d'equipament que puguin garantir les cures i els tractaments adients als interns que s'hi traslladin.

Salut mental

47.1 Cal organitzar centres o seccions penitenciàries especialitzades sota control mèdic per a l'observació i el tractament de interns afectats de problemes mentals que no s'adeqüen necessàriament a les disposicions de la regla 12.

47.2 El servei mèdic en medi penitenciari ha de garantir el tractament psiquiàtric de tots els interns que requereixin aquesta teràpia i ha de parlar una atenció especial a la prevenció del suïcidi.

Altres qüestions

48.1 No es pot sotmetre els interns a experiments sense el seu consentiment.

48.2 S'han de prohibir els experiments que afectin els interns i que siguin susceptibles de provocar ferides físiques, patiment moral o altres afectacions a la seva salut.

Part IV

Bon ordre

Enfocament general relatiu al bon ordre

49. Cal mantenir el bon ordre a la presó tenint en compte els requisits de seguretat i disciplina, alhora que s'asseguren les condicions de vida dels interns que respectin la dignitat humana i s'ofereix un programa complet d'activitats, d'acord amb la regla 25.

50. Tenint en compte els requisits de bon ordre i de seguretat, s'ha de permetre als interns parlar de qüestions relacionades amb les seves condicions generals de detenció i se'ls ha d'animar a comunicar-se amb les autoritats penitenciàries sobre aquest tema.

Seguretat

51.1 Les mesures de seguretat aplicades als interns han de ser les mínimes necessàries per garantir la seguretat de la seva detenció.

51.2 La seguretat proporcionada per barreres físiques i altres mitjans tècnics s'ha de complementar amb una seguretat dinàmica proporcionada per membres del personal d'alerta que estiguin familiaritzats amb els interns al seu càrrec.

51.3 Tan aviat com sigui possible després de l'ingrés, s'ha de valorar l'intern per determinar-ne:

- a. el risc que comportaria en la col·lectivitat en cas de fuga;
- b. la probabilitat que intenti escapar-se sol o amb l'ajut de còmplices externs.

51.4 Tots els interns han de ser sotmesos immediatament a un règim de seguretat corresponent al nivell de risc identificat.

51.5 El nivell de seguretat necessari ha de ser reavaluat regularment durant la detenció del pres.

Mitjans de seguretat

52.1 Tan aviat com sigui possible després de l'ingrés, cal valorar l'intern per determinar si presenta un risc per a la seguretat d'altres interns, del personal penitenciari o d'altres persones que treballen o visiten la presó de manera regular, així com per establir si suposa un risc per a si mateix.

52.2 S'han de posar en marxa procediments per garantir la seguretat dels interns, del personal penitenciari i de tots els visitants, com també per minimitzar el risc de violència i d'altres incidents que puguin amenaçar la seguretat.

52.3 S'ha de fer tot el possible per permetre als interns participar de manera plena i segura en les activitats diàries.

52.4 Els interns han de poder contactar en tot moment amb el personal, incloent-hi a la nit.

52.5 La legislació nacional en matèria de seguretat també s'ha d'aplicar a les presons.

Mesures especials d'alta seguretat

53.1 Les mesures especials d'alta seguretat van més enllà de les esmentades a les regles 51 i 52 i fan referència a mesures imposades als interns que representen una amenaça particular per a la seguretat.

53.2 L'ús d'aquestes mesures només es permet en circumstàncies excepcionals i sempre que la seguretat no es pugui mantenir per mitjans menys restrictius.

53.3 Aquestes mesures poden incloure la incomunicació d'un intern d'altres interns, que ha de complir els requisits d'aquesta regla i també de la regla 53A.

53.4 La naturalesa d'aquestes mesures, la seva durada i els motius per recórrer-hi, així com els procediments a seguir per imposar-les i aplicar-les, han de ser determinats per la legislació interna.

53.5 L'aplicació d'aquesta mesura ha de ser aprovada per l'autoritat competent per a un període determinat i s'ha de proporcionar una còpia escrita de la decisió a l'intern juntament amb informació sobre les possibilitats de recurs contra aquesta mesura.

53.6 Qualsevol decisió d'ampliar la durada d'aquesta mesura ha de ser aprovada per l'autoritat competent i cal facilitar una còpia escrita de la decisió l' intern juntament amb informació sobre les possibilitats de recórrer contra aquesta mesura.

53.7 Aquestes mesures s'han d'aplicar a persones i no a grups de interns.

53.8 Aquestes mesures només es poden basar en el risc que representa un intern en un moment determinat, han de ser proporcionals a aquest risc i no han d'incloure més restriccions de les necessàries per contrarestar aquest risc.

53.9 Qualsevol intern sotmès a aquestes mesures té dret a presentar una denúncia segons el procediment previst a la regla 70.

Incomunicació

53A Les disposicions següents s'apliquen a la incomunicació d'un intern d'altres interns com a mesura especial d'alta seguretat:

a. els interns incomunicats han de poder tenir com a mínim dues hores de contacte humà significatiu al dia;

b. la decisió de la incomunicació ha de tenir en compte l'estat de salut dels interns afectats i qualsevol discapacitat que puguin tenir i que els pugui fer més vulnerables als efectes perjudicials d'una incomunicació;

c. la incomunicació només s'ha d'implementar durant el temps mínim necessari per assolir els seus objectius i s'ha de revisar regularment d'acord amb aquests

objectius;

d. els interns incomunicats no s'han de sotmetre a altres restriccions més enllà de les necessàries per assolir la finalitat indicada d'aquesta comunicació;

e. les cel·les utilitzades per a la comunicació han de complir els estàndards mínims aplicables per aquestes normes a altres llocs d'allotjament per a interns;

f. com més llarga sigui la comunicació d'un intern, més mesures s'han de prendre per mitigar-ne els efectes negatius, com són maximitzar el contacte amb tercers o facilitar-li accés a instal·lacions i activitats;

g. els interns incomunicats han de beneficiar-se, com a mínim, de materials de lectura i de l'oportunitat de fer exercici durant una hora al dia, tal com s'especifica per a altres interns a les regles 27.1 i 27.2;

h. els interns incomunicats han de ser visitats diàriament, també pel director de presons o un membre del personal que actuï en nom del director;

i. si la comunicació té efectes negatius sobre la salut mental o física d'un intern, cal prendre mesures per interrompre-la temporalment o substituir-la per una sanció o una mesura menys restrictiva;

j. qualsevol intern comunicat té el dret de presentar una denúncia segons el procediment previst a la regla 70.

Registres i controls

54.1 El personal ha de seguir uns procediments detallats quan faci els registres:

a. dels llocs on els interns viuen, treballen i es reuneixen;

b. dels interns;

c. dels visitants i els seus objectes, i

d. dels membres del personal.

54.2 Les situacions en què cal fer registres, així com la seva naturalesa, han de ser definides per la legislació interna.

54.3 El personal ha d'estar format per dur a terme aquests registres per tal de detectar i evitar els intents de fuga o ocultació d'objectes que han entrat il·legalment, sempre respectant la dignitat de les persones registrades i els seus efectes personals.

54.4 No s'ha d'humiliar les persones sotmeses a procés de registre.

54.5 Les persones només poden ser registrades per un membre del personal del

mateix sexe.

54.6 El personal penitenciari no pot examinar les cavitats corporals.

54.7 Un examen íntim arran d'un registre només el pot fer un metge.

54.8 Els interns han d'estar presents en el registre dels seus efectes personals, tret que les tècniques de registre o el perill potencial que suposa per al personal ho prohibeixin.

54.9 L'obligació de protegir la seguretat s'ha d'equilibrar amb el respecte envers la intimitat dels visitants. Els procediments per controlar els visitants professionals (advocats, treballadors socials, metges, etc.) s'han d'establir d'acord amb les seves organitzacions representatives, per tal d'arribar a l'equilibri entre seguretat, d'una banda, i el dret d'accés confidencial als professionals, de l'altra.

Infraccions penals

55. Qualsevol denúncia d'un delictes comès a la presó ha de ser objecte de la mateixa investigació que la que es reserva per a fets similars comesos a la societat lliure i s'ha de tractar d'acord amb la legislació nacional.

Disciplina i sancions

56.1 Els procediments disciplinaris han de ser mecanismes d'últim recurs.

56.2 En la mesura que es pugui, les autoritats penitenciàries han d'utilitzar mecanismes de restauració i mediació per resoldre les seves diferències amb els interns i les disputes entre ells.

57.1 Només es pot definir com a infracció disciplinària una conducta susceptible de representar una amenaça per a un bon ordre i la seguretat.

57.2 El dret intern ha de determinar:

- a. els actes o omissions dels interns que constitueixen una infracció disciplinària;
- b. els procediments que cal seguir en matèria disciplinària;
- c. el tipus i la durada de les sancions disciplinàries que es poden infligir;
- d. l'autoritat competent per infligir aquestes sancions, i

- e. la instància a la qual es pot recórrer per fer una apel·lació.
58. Qualsevol al·legació de la violació de normes disciplinàries per part d'un intern ha de ser comunicada amb celeritat a l'autoritat competent, que ha d'iniciar una investigació sense demora.
59. L'intern acusat d'una infracció disciplinària:
- a. ha de ser informat ràpidament, en una llengua que entengui i de manera detallada, de la natura de les acusacions que se li imputen;
 - b. ha de disposar d'un termini i de mitjans suficients per preparar la seva defensa;
 - c. se li ha de permetre defensar-se sol amb ajuda judicial, quan l'interès de la justícia ho exigeixi;
 - d. ha d'estar autoritzat a demanar la compareixença de testimonis i a interrogar-los o fer que els interroguin en nom seu, i
 - e. s'ha de poder beneficiar de l'assistència gratuïta d'un intèrpret si no entén o no parla la llengua utilitzada durant el judici.
- 60.1 Qualsevol sanció imposada arran de la condemna d'un intern que hagi comès una infracció disciplinària ha d'estar d'acord amb el dret intern.
- La gravetat de la sanció ha de ser proporcional a la gravetat de la infracció.
- 60.2 S'han de prohibir les sancions col·lectives, els càstigs corporals, la reclusió en una cel·la fosca, així com qualsevol altra forma de càstig inhumà o degradant.
- 60.3 La sanció no pot consistir en la prohibició total del contacte amb la família.
- 60.4 Els mitjans d'immobilització no s'han d'utilitzar mai com a sanció.
- 60.6.a L'aïllament a la cel·la, és a dir, la reclusió d'un intern durant més de 22 hores diàries sense contacte humà important, no s'ha d'imposar mai a nens, dones embarassades, mares lactants o pares encarcerats amb fills petits.
- 60.6.b La decisió de dur a terme una reclusió aïllada ha de tenir en compte l'estat de salut en aquell moment de l'intern afectat. No s'ha d'imposar la reclusió aïllada als interns amb discapacitats mentals o físiques, si la seva condició es pot agreujar per aquest aïllament. En cas que es decideixi la reclusió aïllada, se n'ha d'interrompre o suspendre l'aplicació si s'ha deteriorat l'estat mental o físic del pres.
- 60.6.c La reclusió aïllada no s'ha d'imposar com a sanció disciplinària, llevat de casos excepcionals i durant un període específic i el més curt possible, i mai no ha

de constituir tortura ni tractament o càstig inhumà o degradant.

60.6.d. El termini màxim de reclusió aïllada ha de ser definit per la legislació interna.

60.6.e Si s'imposa una reclusió aïllada per un nou delicte disciplinari a un intern que ja ha passat el període màxim en confinament, aquesta sanció només es pot aplicar després d'haver autoritzat l'intern a recuperar-se dels efectes no desitjats del període anteriorment passat de manera aïllada.

60.6.f Els interns en reclusió aïllada han de ser visitats diàriament, també pel director de la presó o un membre del personal que actuï en nom del director.

61. Qualsevol intern declarat culpable d'una infracció disciplinària ha de poder recórrer davant d'un òrgan superior competent i independent.

62. Cap intern pot ocupar a la presó un lloc de treball ni un càrrec que li atribueixi poder disciplinari.

Doble incriminació

63. Un intern mai pot ser castigat dues vegades pels mateixos fets o el mateix comportament.

Recurs a la força

64.1 El personal penitenciari no ha d'utilitzar la força contra els interns, tret de defensa pròpia, intent de fuga o resistència activa o passiva a una ordre legal, i sempre com a darrer recurs.

64.2 La força emprada ha de ser la mínima necessària i s'ha d'imposar el mínim de temps possible.

65. Ha d'existir un procediment detallat sobre l'ús de la força, que ha d'especificar principalment:

- a. els diversos tipus de recurs a la força previstos;
- b. les circumstàncies en les quals s'autoritza cada tipus de recurs a la força;
- c. els membres del personal que estan habilitats per aplicar un o altre tipus de recurs a la força;

- d. el nivell d'autoritat requerit per decidir un recurs a la força, i
- e. els informes que cal redactar després de cada recurs a la força.

66. El personal en contacte directe amb els interns ha d'estar format en tècniques que permetin controlar individus agressius amb el mínim de força.

67.1 El personal d'altres serveis de manteniment de l'ordre només ha d'intervenir amb els interns a l'interior de les presons en circumstàncies excepcionals.

67.2 Hi ha d'haver un acord formal entre les autoritats penitenciàries i qualsevol altre servei de manteniment de l'ordre, tret que aquestes relacions ja estiguin regulades pel dret intern.

67.3 Aquest acord ha d'estipular:

- a. les circumstàncies en què els membres d'altres serveis de manteniment de l'ordre poden entrar en una presó per resoldre una situació de conflicte;
- b. l'autoritat de la qual disposa el servei de manteniment de l'ordre afectat quan és a la presó i la seva relació amb el director del centre;
- c. els diferents tipus de recurs a la força que els membres d'aquest servei poden utilitzar;
- d. les circumstàncies en què es pot preveure cada tipus de recurs a la força;
- e. el nivell d'autoritat requerit per decidir un recurs a la força, i
- f. els informes que cal redactar després de cada recurs a la força.

Mitjans d'immobilització

68.1 Els mitjans d'immobilització només es poden fer servir en casos autoritzats per la llei i quan cap altra forma de control menys restrictiva redueixi els riscos presentats per un pres.

68.2 El mètode d'immobilització ha de ser el mètode menys intrusiu i raonablement disponible necessari per controlar els moviments del pres, tenint en compte el nivell i la naturalesa dels riscos en els quals s'incorre.

68.3. Els mitjans d'immobilització només s'han d'utilitzar el temps que sigui necessari i retirar-se tan aviat com ja no hi hagi cap risc associat a la llibertat de moviments.

68.4 L'ús de manilles, camises de força i altres restriccions ha d'estar prohibit excepte:

a. si cal, com a precaució contra la fugida durant el trasllat, sempre que siguin retirades tan bon punt l'intern comparegui davant d'una autoritat judicial o administrativa, tret que aquesta autoritat decideixi el contrari, o

b. per ordre del director, quan han fallat altres mètodes de control, per evitar que un intern pugui ferir-se, ferir tercers o causar danys greus materials, sempre que el director avisi immediatament el metge i informi dels fets les autoritats penitenciàries superiors.

68.5 Les modalitats d'ús dels mitjans d'immobilització han de ser especificades per la legislació interna.

68.6 S'ha de prohibir l'ús de cadenes, ferros i altres mitjans d'immobilització intrínsecament degradants.

68.7 Els mitjans d'immobilització no s'han d'utilitzar mai en les dones durant l'embaràs, el part o el postpart.

68.8 L'ús de mitjans d'immobilització s'ha de registrar correctament en un registre.

Armes

69.1 Llevat de casos d'emergència operativa, el personal penitenciari no ha de portar mai armes letals al perímetre de la presó.

69.2 Està prohibit que les persones que estiguin en contacte amb els interns portin de manera visible altres armes, incloses les porres, al perímetre de la presó, tret que siguin necessàries per a la seguretat durant un incident concret.

69.3 Cap membre del personal rep una arma sense haver estat entrenat en la seva manipulació.

Sol·licituds i queixes

70.1 Els interns han de tenir l'oportunitat suficient de presentar, sense censura, peticions o queixes al director de la presó o a una altra autoritat del sistema penitenciari i a una autoritat judicial o una altra autoritat de control independent i d'apel·lació.

70.2 Si un mètode informal per resoldre la consulta o queixa sembla adequat s'ha de considerar primer.

70.3 Quan es faci una denúncia per maltractaments o altres violacions greus dels drets humans, no s'han de considerar mètodes informals.

70.4 La informació pràctica sobre peticions i procediments de denúncies s'ha de comunicar eficaçment a tots els interns.

70.5 Les denúncies sobre mort o maltractaments a la presó han de ser resoltes sense demora i han de ser investigades amb eficàcia, d'acord amb la regla 55.

70.6 Totes les sol·licituds i queixes han de ser tractades al més aviat possible i en el marc d'un procediment que garanteixi, en la mesura que es pugui, la participació efectiva del pres.

70.7 En el cas que la seva sol·licitud o denúncia sigui rebutjada, les raons d'aquest rebuig han de ser comunicades sense demora al interns interessats. Si la decisió ha estat presa pel director o una altra autoritat del sistema penitenciari, l'intern ha de poder recórrer davant d'una autoritat judicial o una altra autoritat independent de revisió i apel·lació.

70.8 S'han de posar en marxa mesures perquè els interns puguin presentar sol·licituds o queixes confidencialment, si així ho desitgen.

70.9 Els interns no han d'estar exposats a cap risc de càstig, represàlia, intimidació, revenges o altres conseqüències negatives per haver presentat una sol·licitud o queixa.

70.10 Els interns poden presentar una sol·licitud o queixa per si mateixos o a través d'un representant legal; tenen dret a demanar assessorament legal sobre els procediments de denúncia i recurs i a rebre assistència legal quan els interessos de la justícia ho requereixin.

70.11 No es pot presentar cap reclamació del representant legal o d'una organització que defensi el benestar de la població reclusa en nom d'un intern, si aquest s'hi oposa.

70.12 L'autoritat competent ha de tenir en compte qualsevol queixa escrita de la família d'un intern o de qualsevol altra persona o organització que defensi el benestar dels interns.

70.13 L'autoritat penitenciària competent ha de conservar un registre de sol·licituds i queixes presentades, que respecti degudament els principis de confidencialitat i seguretat.

Part V

Direcció i personal

El treball a la presó com a servei públic

71. Les presons s'han de sotmetre a la responsabilitat de les autoritats públiques i s'han de separar dels serveis de l'exèrcit, de la policia i d'investigació criminal.
- 72.1 Les presons s'han de gestionar en un marc ètic que posi èmfasi en l'obligació de tractar tots els interns amb humanitat i de respectar la dignitat inherent de tot ésser humà.
- 72.2 El personal ha de tenir una idea clara dels objectius del sistema penitenciari. La direcció ha de mostrar el camí a seguir per assolir efectivament aquest objectiu.
- 72.3 Els deures del personal van més enllà de ser simples guardians i han de tenir en compte la necessitat de facilitar la reinserció dels interns a la societat al final de la seva condemna, mitjançant un programa d'atenció i assistència positiva.
- 72.4 El personal ha de dur a terme la seva feina respectant unes normes professionals i personals elevades.
73. Les autoritats penitenciàries han d'atorgar una gran importància a l'observació de les regles aplicables al personal.
74. Cal parar una atenció especial a la gestió de les relacions entre el personal en contacte directe amb els interns i aquests últims.
75. El personal ha de comportar-se i exercir les seves funcions en tot moment de manera que el seu exemple exerceixi una influència positiva sobre els interns i en fomenti el respecte.

Selecció del personal penitenciari

76. El personal ha de ser curosament seleccionat, ha de tenir una formació adequada, tant com a part de la seva formació inicial com de la seva formació contínua, ha de ser remunerat com a mà d'obra qualificada i ha de tenir un estatut que li asseguri el respecte de la societat civil.
77. A l'hora de seleccionar nous membres del personal, les autoritats penitenciàries han de posar èmfasi en la necessitat d'integritat, de qualitats humanes i de competència professional dels candidats, així com les habilitats necessàries per exercir el complex treball que els espera.
78. Normalment, el personal penitenciari professional és contractat de manera permanent com a funcionaris públics i, per tant, gaudeix de la seguretat laboral en funció només de la seva bona conducta i eficiència, la seva forma física, la seva salut mental i un nivell d'educació adequat.

79.1 La remuneració ha de ser suficient per poder contractar i conservar personal competent.

79.2 Les prestacions socials i les condicions d'ocupació s'han de determinar tenint en compte la naturalesa exigent de qualsevol treball realitzat com a part d'un servei de manteniment de l'ordre.

80. Sempre que sigui necessari contractar personal a temps parcial, aquests criteris s'han d'aplicar en la mesura que siguin pertinents.

Formació del personal penitenciari

81.1 Abans d'assumir les funcions, el personal ha de seguir un curs de formació general i especial i superar unes proves teòriques i pràctiques.

81.2 L'administració ha de vetllar perquè, al llarg de la seva carrera professional, el personal mantingui i millori els seus coneixements i les seves competències professionals assistint a cursos de formació contínua i de perfeccionament organitzats a intervals adequats.

81.3 El personal que hagi de treballar amb grups específics d'interns (estrangers, dones, menors, malalts mentals, etc.) ha de rebre formació específica adaptada a les seves tasques especialitzades.

81.4 La formació de tots els membres del personal ha d'incloure l'estudi d'instruments internacionals i regionals per a la protecció dels drets humans, en particular la Convenció europea de drets humans (STE núm. 5) i la Convenció europea per a la prevenció de la tortura i de les penes o tractes inhumans o degradants (STE núm. 126), així com l'aplicació de les normes europees de presons.

Gestió de la presó

81.5 El personal ha de ser seleccionat i designat de manera equitativa i sense cap tipus de discriminació basada especialment en el sexe, la raça, el color, la llengua, la religió, les opinions polítiques o d'altres, l'origen nacional o social, la pertinença a una minoria nacional, la fortuna, el naixement o qualsevol altra situació.

81.6 Les autoritats penitenciàries han de promoure els seus propis mètodes organitzatius i sistemes de gestió:

- a. per garantir que les presons funcionin amb alts estàndards i assegurar-se que en tot moment disposen de personal per mantenir un entorn penitenciari segur i garantir el compliment del dret internacional i nacional, incloses les disposicions

previstes en aquestes normes;

b. per poder atendre les emergències operatives i tornar a la normalitat al més aviat possible, i

c. per facilitar una bona comunicació entre les presons i les diverses categories de personal de la mateixa presó i una bona coordinació de tots els serveis (interns i externs a la presó) que presten serveis destinats als interns, en particular pel que fa a la seva custòdia i la seva reinserció.

84.1 Cada presó ha de tenir un director qualificat tant pel que fa a la seva personalitat com a les seves habilitats administratives, formació professional i experiència.

84.2 Els directors han de ser designats a temps complet i s'han de dedicar exclusivament a les seves funcions oficials.

84.3 L'administració penitenciària ha de vetllar perquè cada presó estigui, en tot moment, sota la plena responsabilitat del director, del director adjunt o d'un funcionari autoritzat.

84.4 Quan un director és responsable de diverses presons, cadascun dels establiments ha de ser, a més, encapçalat per un funcionari responsable.

85. Els homes i les dones han de ser representats de manera equilibrada dins del personal penitenciari.

86. Cal prendre un seguit de mesures perquè la direcció consulti col·lectivament el personal sobre qüestions generals i, en particular, sobre les condicions laborals.

87.1. S'han de fer accions per afavorir, en la mesura que es pugui, una bona comunicació entre la direcció, el personal, els serveis exteriors i els interns.

87.2. El director, el seu adjunt i la majoria de la resta de personal penitenciari han de ser capaços de parlar l'idioma de la majoria dels interns o un idioma entès per la majoria.

88. En els països amb presons gestionades per empreses privades, aquests establiments han d'aplicar plenament les Normes penitenciàries europees.

Personal especialitzat

89.1 El personal ha d'incloure, en la mesura que es pugui, un nombre suficient d'especialistes com ara psiquiatres, psicòlegs, treballadors socials, mestres, instructors tècnics, professors o monitors d'educació física i esports.

89.2 Es recomana animar els auxiliars a temps parcial i els voluntaris competents a contribuir, sempre que puguin, en activitats amb interns.

Sensibilització del públic

90.1 Les autoritats penitenciàries han d'informar contínuament el públic sobre el paper del sistema penitenciari i la tasca que fa el seu personal, per tal de sensibilitzar sobre la importància de la seva contribució a la societat.

90.2 Les autoritats penitenciàries han d'incentivar els membres de la societat civil a intervenir voluntàriament a les presons, si escau.

Recerca i avaluació

91. Les autoritats penitenciàries han de donar suport a un programa de recerca i avaluació que tracti el propòsit de la presó, el seu paper en una societat democràtica i fins a quin punt el sistema penitenciari compleix la seva missió.

Part VI

Inspecció i control

Inspecció

92. Les presons han de ser inspeccionades regularment per un organisme estatal, per tal de verificar si es gestionen d'acord amb les normes legals nacionals i internacionals i amb les disposicions d'aquestes normes.

Control independent

93.1 Per garantir que les condicions de detenció i el tractament dels interns compleixin els requisits del dret nacional i internacional i les disposicions d'aquestes normes i que els drets i la dignitat dels interns es respectin en tot moment, les presons han de ser controlades per un organisme o organismes independents designats específicament, les conclusions dels quals s'han de fer públiques

93.2 Aquests òrgans de seguiment independents han de tenir les garanties de poder:

- a. tenir accés a totes les presons i parts de les presons, així com als registres penitenciaris, en particular els relatius a sol·licituds i denúncies, i també a informació relativa a les condicions de detenció i la cura dels interns a qui demanen consultar com a part de les seves activitats de seguiment;
- b. poder triar quines presons visiten, inclosa la realització de visites no anunciades per iniciativa pròpia, i amb quins interns volen parlar, i
- c. tenir la llibertat de fer entrevistes privades totalment confidencials sense testimonis amb interns i personal penitenciari.

93.3. Cap pres, membre del personal penitenciari o altra persona no ha de ser objecte de sancions per haver proporcionat informació a l'òrgan de control independent.

93.4. Cal encoratjar els òrgans de control independents a cooperar amb els organismes internacionals habilitats legalment per visitar presons.

93.5. Els òrgans de control independents han de poder fer recomanacions a l'administració penitenciària i altres òrgans competents.

93.6 Les autoritats nacionals o l'administració de presons han d'informar aquests òrgans, en un termini raonable, de les mesures adoptades per aplicar aquestes recomanacions.

93.7 Els informes de control i les respostes a aquests són públics.

Part VII

Preventius

Estatut dels preventius

94.1 En aquestes normes, el terme «preventius» es refereix als interns que una autoritat judicial ha retingut en presó provisional abans del seu judici o condemna.

94.2 Un Estat és lliure de considerar com a preventiu un intern que ha estat reconegut culpable i condemnat a una pena de presó, si els seus recursos d'apel·lació encara no han estat definitivament rebutjats.

Enfocament aplicable als preventius

95.1 El règim penal dels preventius no pot estar influït per la possibilitat que els individus un dia siguin reconeguts culpables d'un delictes penal.

95.2 Les normes que figuren en aquesta part estableixen garanties addicionals en benefici dels preventius.

95.3 En el tracte amb els preventius, les autoritats han de guiar-se per les normes aplicables a tots els interns i permetre als preventius participar en les diferents activitats previstes per aquestes normes.

Espais de detenció

96. Sempre que sigui possible, els preventius han de poder triar la possibilitat de tenir una cel·la individual, tret que es consideri preferible que convisquin amb altres preventius o si un tribunal ha ordenat condicions específiques d'allotjament per a un preventiu en concret.

Roba

97.1 Els preventius han de tenir la possibilitat de portar la seva roba personal si és adequada per a la vida a la presó.

97.2 Els preventius que no tinguin roba adequada han de rebre roba diferent de l'uniforme que puguin portar els interns condemnats.

Assessorament legal

98.1 Els preventius han d'estar informats explícitament del seu dret a demanar assessorament legal.

98.2 Els preventius acusats d'un delictes han de disposar de totes les facilitats necessàries per preparar la seva defensa i reunir-se amb el seu advocat.

Contactes amb el món exterior

99. Tret que una autoritat judicial hagi dictat, en un cas individual, una prohibició

específica per a un període determinat, els preventius:

- a. han de poder rebre visites i cal permetre'ls comunicar-se amb les seves famílies i altres persones en les mateixes condicions que els interns condemnats.
- b. poden rebre visites addicionals i també han de tenir un accés més fàcil a altres formes de comunicació, i
- c. han de tenir accés a llibres, diaris i altres mitjans d'informació.

Treball

100.1 Els preventius han de poder tenir l'opció de treballar, però sense estar-hi obligats.

100.2 Quan un preventiu opta per treballar, s'hi han d'aplicar totes les disposicions de la norma 26 (incloent-hi les relatives a la remuneració).

Accés al règim dels interns condemnats

101. Si un preventiu demana seguir el règim dels interns condemnats, les autoritats penitenciàries han de satisfer la seva demanda, en la mesura que es pugui.

Part VIII

Interns condemnats

Objectiu del règim dels interns condemnats

102.1 Més enllà de les normes aplicables a tots els interns, el règim dels interns condemnats ha de dissenyar-se perquè puguin portar una vida responsable i lliure de delictes.

102.2 Com que la privació de llibertat constitueix un càstig en si mateix, el règim dels interns condemnats no ha d'agreujar el patiment inherent a l'empresonament.

Aplicació del règim dels interns condemnats

102.3 El règim de interns condemnats ha de començar tan bon punt una persona ha estat ingressada a la presó amb la condició d'intern condemnat, tret que aquest règim ja s'hagués posat en marxa abans.

102.4 Tan aviat com sigui possible després de l'ingrés, s'ha d'elaborar un informe complet sobre l'intern condemnat on se'n descrigui la situació personal, els plans d'execució de la seva condemna i l'estratègia de preparació per a la seva posada en llibertat.

102.5 Cal animar els interns condemnats a participar en l'elaboració del seu propi projecte d'execució de la seva condemna.

103.1 Aquest projecte ha de preveure, en la mesura que es pugui:

- a. una feina;
- b. una formació;
- c. altres activitats, i
- d. una preparació per a la posada en llibertat.

103.2 El règim dels interns condemnats també pot incloure treball social, així com la intervenció de metges i psicòlegs.

103.3 Un sistema de permisos penitenciaris ha de formar part del règim dels interns condemnats.

103.4 Els interns que ho vulguin poden participar en un programa de justícia restaurativa i reparar delictes que han comès.

103.5 Cal parar una atenció especial al pla de condemna i al règim dels interns condemnats a cadena perpètua o a pena de llarga durada.

Aspectes organitzatius de l'empresonament dels interns condemnats

104.1 En la mesura que es pugui i d'acord amb els requisits de la regla 17, s'ha de fer una distribució de les diferents categories d'interns entre diferents presons o diferents parts d'una mateixa presó per facilitar la gestió dels diferents règims.

104.2 Cal preveure uns procediments per establir i revisar periòdicament els plans individuals dels interns després de revisar els expedients pertinents i de consultar en profunditat el personal afectat i, en la mesura que es pugui, amb la participació dels interns afectats.

104.3 Aquests fitxers sempre han d'incloure els informes del personal directament

responsable de l'intern en qüestió.

Treball dels interns condemnats

104.4 Un programa de treball sistemàtic ha de contribuir a assolir els objectius que persegueix el règim dels interns condemnats.

104.5 Els interns condemnats que no han arribat a l'edat normal de jubilació poden estar sotmesos a un treball obligatori, tenint en compte la seva forma física i mental segons el que el metge hagi determinat.

104.6 Quan els interns condemnats estan obligats a treballar, les condicions de treball han de complir les normes i els controls que s'apliquen a l'exterior.

104.7 Quan els interns condemnats participen en programes educatius o d'altres durant la jornada laboral, com a part del seu règim planificat, se'ls ha de pagar com si estiguessin treballant.

104.8 Quan els interns condemnats treballen, una part de les seves retribucions o els seus estalvis poden utilitzar-se per reparar els danys causats, si un tribunal ho ha ordenat o si l'intern hi consent.

Formació dels interns condemnats

106.1 Constitueix una part essencial del règim dels interns condemnats un programa educatiu sistemàtic, que inclogui el manteniment dels seus coneixements i que estigui orientat a millorar el nivell de formació general dels interns, així com la seva capacitat de portar vides responsables i lliures de delictes a partir d'aleshores.

106.2 Cal animar tots els interns condemnats a participar en programes d'educació i formació.

106.3 Els programes educatius per als interns condemnats s'han d'adaptar a la durada prevista de la seva estada a la presó.

Posada en llibertat dels interns condemnats

107.1 Els interns condemnats han d'estar assistits, en el moment adequat i abans de la seva posada en llibertat, mitjançant procediments i programes especialment dissenyats per permetre'ls fer la transició de la vida penitenciària a una vida respectuosa amb les lleis de la comunitat.

107.2 Pel que fa més específicament als interns condemnats a penes més llargues, cal adoptar mesures per garantir-ne el retorn gradual a la vida en un entorn lliure.

107.3 Això es pot aconseguir mitjançant un programa de preparació per a la posada en llibertat, o una posada en llibertat parcial o condicional controlada, acompanyada d'una assistència social efectiva.

107.4 Les autoritats penitenciàries han de treballar en estreta cooperació amb els serveis socials i els organismes que supervisen i ajuden els interns alliberats a trobar un lloc a la societat, especialment en tornar a connectar-se amb la vida familiar i trobar feina.

107.5 Els representants d'aquests serveis o organismes socials han de poder visitar la presó tant com calgui i parlar amb els interns per ajudar-los a preparar-se per a la seva posada en llibertat i planificar-ne l'assistència postpenal.

Part IX

Actualització de les normes

108. Les Normes penitenciàries europees s'han d'anar actualitzant de manera regular.